

Van İnsani ve Sosyal Bilimler Dergisi- ViSBiD

*Van Journal of Humanities and Social Sciences -
VJHSS*

Derleme Makale

Geliş Tarihi: 25.03.2024 Kabul Tarihi: 26.06.2024 Yayımlanma Tarihi: 30.06.2024

Teknolojik Gelişmeler Bağlamında Kuşak Çatışması: Bir Derleme Çalışması

Generational Conflict within the Context of of Technological Developments: A Compilation

Begüm Özgün ERDOĞDU ASLAN*

Öz

Kuşaklar arası çatışma veya kuşak çatışması, çağdaş toplumların önemli bir sosyal dinamiğini oluşturan ve farklı disiplinlerden araştırmacılar tarafından incelenen bir olgudur. Bu kavram, aile içindeki ilişkilerden toplumsal yapıya kadar geniş bir yelpazede ele alınmakta ve psikoloji, sosyoloji, iletişim bilimleri ve felsefe gibi alanlarda derinlemesine çalışılmaktadır. Literatürdeki bulgular, kuşaklar arasındaki çatışmaların tarihsel süreç boyunca var olduğunu ve uzun yıllardır araştırmacılar tarafından incelendiğini ortaya koymaktadır. Kuşaklar arasındaki yaşam tarzları, değerler ve iletişim biçimlerindeki farklılıkların çatışmalara yol açtığı ve bu durumun sağlıklı ilişkilerin oluşmasına neden olduğu sıkça belirtilmektedir. Özellikle teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla birlikte kuşak çatışmalarının arttığı ve bazen de kuşaklar arası ilişkilerde kopuşlara neden olduğu gözlemlenmektedir. Ek olarak, teknolojinin hayatı kolaylaştırıcı yönleri olduğu kadar bireyleri bağımlı hale getirdiği ve sosyal ilişkileri olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Kontrolsüz teknoloji kullanımının, düşünce sistemlerinde ve değerlerde belirgin değişimlere yol açarak kuşaklar arasında çatışmalara zemin hazırladığına dair bulgular mevcuttur. Bu bağlamda, toplumsal yapıda meydana gelen değişimlerle teknolojik gelişmelerin etkileşimi ve bunun kuşaklar arası ilişkilere yansımaları üzerine yapılan çalışmaların sonuçları oldukça önemli olmaktadır. Bu çalışmalar ile ulaşılan görgül sonuçlar, kuşak çatışmalarını anlamak ve çözümlmek adına kritik bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, teknolojinin sağladığı fırsatların bilinçli kullanımı ve aile içi iletişimin güçlendirilmesi gibi önerilerle, bu alandaki sağaltım çalışmalarına ışık tutulmaktadır. Bahsi geçen niteliklerden hareketle, toplumsal yapının değişimi ve gelişiminde önemli belirleyiciler olarak kabul edilen teknolojik gelişmeler sonucunda olumlu ve olumsuz etkilerle karşılaştığı görülmüş, söz konusu etkiler ilgili alanyazın çerçevesinde ele alınmıştır. Bu yolla, mevcut derleme çalışması aracılığıyla teknolojik gelişmelerin kuşak çatışması üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmış ve yürütülebilecek destek süreçlerine ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Teknolojik Gelişmeler, Kuşak Çatışması, Derleme*

* Araş. Gör., Anadolu Üniversitesi, e-posta: begumerdogdu@maltepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6403-3325

Atf / to cite: Erdoğan Aslan, B.Ö. (2024). “Teknolojik Gelişmeler Bağlamında Kuşak Çatışması: Bir Derleme Çalışması”. *Van İnsani ve Sosyal Bilimler Dergisi- ViSBiD*. 7, 114-129. DOI:10.62068/visbid.1458630

Van İnsani ve Sosyal Bilimler Dergisi- ViSBiD, Sayı VII, Haziran, 2024
Van Journal of Humanities and Social Sciences -VJHSS, Issue VII, June, 2024

Abstract

Intergenerational conflict, also known as generational conflict, is a phenomenon of significant social dynamics in contemporary societies, studied by researchers from various disciplines. This concept is addressed across a wide spectrum, ranging from intra-family relationships to societal structures, and is thoroughly investigated in fields such as psychology, sociology, communication sciences, and philosophy. Findings in the literature indicate that conflicts between generations have existed throughout history and have been studied by researchers for many years. Differences in lifestyles, values, and communication styles among generations are often cited as sources of conflict, leading to the formation of unhealthy relationships. Particularly with the accelerated pace of technological developments, an increase in generational conflicts is observed, sometimes resulting in ruptures in intergenerational relationships. Additionally, while technology has aspects that facilitate life, it is emphasized that it also renders individuals dependent and negatively impacts social relationships. Findings suggest that uncontrolled technology usage leads to significant changes in thought systems and values, thus paving the way for conflicts between generations. In this context, the interaction between societal changes and technological developments and their implications on intergenerational relationships is of paramount importance. Empirical results obtained through studies shed critical insights into understanding and analyzing generational conflicts. Moreover, recommendations such as the conscious use of technology and strengthening intra-family communication shed light on therapeutic interventions in this field. Based on the aforementioned characteristics, it is observed that technological developments, which are considered significant determinants of societal change and development, result in both positive and negative effects. These effects are examined within the framework of the relevant literature. The current review aims to identify the effects of technological developments on intergenerational conflict and provides suggestions for potential support processes.

Keywords: *Technological Developments, Generational Conflict, Review*

Giriş

Günümüz toplumunda bireylerin yaşam stillerindeki değişiklikler teknolojik gelişmelerle büyük ölçüde ilişkilendirilmekte, teknolojik araçlardaki hızlı ilerleme ve çeşitlenme ile en temelde bireylerin iletişim kurma tarzlarının farklılaşmasına dikkat çekilmektedir (Duygulu, 2018). Hem küresel hem yerel çaptaki toplumsal değişimler teknolojik, bilimsel gelişmeler ile iletişim teknolojilerinin değişmesine bağlı olarak değerlendirilmektedir (Yeşildal, 2012'den aktaran [akt.] Gürhan, 2017). Teknolojinin kullanım amacıyla ilişkili olarak bireyselliğin ön plana çıkışı ve yalnızlaşma, eleştirilerin odağını oluşturmaktadır (Batur ve Uygun, 2012). Teknolojinin yaşamı kolaylaştırıcı fırsatlar sunmasıyla bireyleri bağımlı bir hâle getirdiği (Ersöz ve Özmen, 2020; Nar, 2015); başta aile, yakın çevre ve sosyal ilişkilerin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olduğu görüşü paylaşılmaktadır (Duman, 2008). Toplumsal yapının değişimi ve gelişiminde önemli belirleyiciler olan teknolojik gelişmeler sonucunda (Yılmazel, 2022) olumlu ve olumsuz etkilerle karşılaştığı görülmüştür. İlgili derleme çalışması ile söz konusu etkiler sırasıyla ele alınmış, ardından kuşak çatışması üzerindeki etkilerine değinilmiştir. Bu sayede teknolojik gelişmeler ile kuşak çatışması arasındaki ilişkinin görgül araştırma sonuçlarından hareketle belirlenmesi, konuya ilişkin farkındalığın artırılmasıyla önleyici çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır.

Teknolojik Gelişmelerin Olumlu Etkileri

Teknolojik ve bilimsel gelişmeler toplumların, milletlerin geleceklerinin şekillenmesinde öncülük eden unsurlar arasında görülmekte, tarih boyunca teknoloji ve toplumun karşılıklı etkileşim içinde olageldiği belirtilmektedir (Kara, 2017; Kılıçer, 2008; Yeşilorman ve Koç, 2014). Teknolojinin birey ve toplum üzerindeki etkisi hayat standartlarını değiştiren ürünler sunmasıyla ilişkilendirilmektedir (Bacanak vd., 2003). Habercilikten mimarlığa, tarımdan turizme, psikolojik danışma/psikoterapi hizmetlerinden eğitime teknolojinin birçok alanda önemli etkileri olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Budak, 2022; Demirezen, 2019; Kılavuz ve Erdem, 2019; Özdemir, 2017; Özdemir ve Barut, 2020; Rzazade-Yılmaz ve Polat, 2020). Özellikle toplumsal temasların önemli ölçüde sınırlandırılmasını gerekli kılan Covid-19 pandemisi döneminde, bir arada olmayı gerektiren okullar ve sınıflar da kapatılmış, teknolojinin kullanımıyla hemen her şeye ulaşmak mümkün olduğundan, geleneksel olan yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim sistemi işe koşularak eğitim alanında büyük kayıplar yaşanmasının önüne geçilebilmiştir (Avcı ve Yıldız, 2021; Turgut ve Okur, 2022; Vargo vd., 2020).

Bahsedildiği üzere, yaşamın neredeyse her alanında olduğu gibi, eğitim alanında da teknolojik gelişmelerin etkileri kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır (Poçan vd., 2021). Eğitimde teknolojinin kullanımının pek çok fayda sunduğu, ders anlatımını kuvvetlendirirken dersleri daha çekici hâle getirdiği ve bilgilerin öğrenilmesi, kalıcılığının sağlanmasında artış sağladığı araştırma sonuçları ifade edilmektedir (Uysal-Kara, 2019). Teknolojik cihazların eğitimde kullanılması, ders içeriğinin pekiştirilmesi, öğrencilerin derse motive edilmesi, katılımın desteklenmesi ve ders materyallerinin sunulmasını sağlamasıyla oldukça önemli faydalar sunmaktadır (Willemse vd., 2019). Turan-Gültepe ve Dönmez-Usta (2022) tarafından yirmi üç ortaokul 6. sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışma ilgili bilgiyi destekler niteliktedir. Araştırmacılar fen konularının öğretiminde teknolojik cihazların kullanımına yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Durum çalışması deseninde yürütülen araştırmada, simülasyona dayalı bir programın öğrenciler tarafından algılanan faydaları, kullanımına ilişkin zorluk derecesi ve davranışsal niyetlerini etkileme alanlarında belirlemelere ulaşmanın amaçlandığı belirtilmiştir. İlgili araştırma sonucunda katılımcı öğrencilerin program aracılığı ile

gerçekleşen öğrenmeleri günlük yaşama entegre edebildikleri, programın konuyu kavramalarını kolaylaştırdığı ve öğrenmeyi eğlenceli hâle getirdiğini bildirdikleri ortaya konmuştur.

Tipik gelişim gösteren öğrenciler ile eğitimde teknolojinin kullanılmasının yanında özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler ile de teknolojinin kullanımına ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. Bahsi geçen çalışmalardan biri Çay, Yıkılmış ve Sola-Özgüç (2020) tarafından gerçekleştirilen, özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler ile yürüttükleri, yardımcı teknoloji kullanımını inceledikleri çalışmadır. Yazarlar yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yedisi kadın biri erkek toplamda sekiz özel eğitim öğretmeni ile gerçekleştirdikleri çalışmada, kullanılan teknolojik araçların öğretimi kolaylaştırıcı, öğrencinin ders esnasında aktifliğini artırıcı, konuyu somutlaştırıcı ve derse karşı olumlu tutum geliştirilmesini sağlayıcı etkilerinin ön plana çıktığı sonucuna ulaşmışlardır.

Eğitimde teknolojinin kullanımının yaygınlaşması ve eğitim faaliyetlerinin çevrimiçi platformlara taşınmasıyla çeşitli öğretim uygulamaları da uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Koçyiğit-Özyiğit ve Erkan-Atik, 2021). Uygulamalı alanlardan biri olan psikolojik danışman eğitiminde, yüz yüze yürütülme geleneği olan psikolojik danışma uygulamalarının, uzaktan eğitime geçilmesiyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilmesi bir zorunluluk hâlini almıştır (Kiye, 2021). Profesyonel anlamda psikolojik yardım hizmetinin internet üzerinden verilmesi uzun yıllardır sürdürülen bir uygulama olmakla birlikte sağladığı kolaylıklar ile danışanlar ve danışmanlar tarafından tercih edilirliliği her geçen gün artmaktadır (Piri, 2011; Özdemir ve Barut, 2020). Çevrimiçi süreçlerin yürütülmesinde ön koşul bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına hâkimiyet olmakta; hem danışan hem danışmanın teknolojik donanımın yeterli olması, internet bağlantısının görüşme yapmaya uygun olması, teknolojiyi yeterli düzeyde kullanabiliyor olması beklenmektedir (Zeren, 2014; Zeren ve Bulut, 2018). Anlaşılacağı üzere, bireylerin sosyal ve kültürel geçmişleri, çevrimiçi süreçlerin kullanımında belirleyiciler olarak karşımıza çıkmaktadır (Amanvermez, 2015). Dolayısıyla teknolojinin kullanımı, özellikle eğitim ve psikolojik yardım hizmetlerine ulaşma bağlamında, çeşitli eşitsizlikleri barındırdığından eleştirilmektedir (Başaran vd., 2021; Işık ve Bahat, 2021). İlgili bilgilerden hareketle, teknolojinin çeşitli hizmetlerin sunumunda kullanılmasının birtakım olumsuzlukları da barındırdığı söylenebilir.

Teknolojik Gelişmelerin Olumsuz Etkileri

Günümüzde teknoloji modern dünyanın hem yüz akı olarak hem de felaketi olarak nitelendirilmektedir (Kılınç ve Kılınç, 2014). Teknolojik gelişmelerin sağladığı olanaklar ve yaşamı kolaylaştırmasının yanında, kullanımına bağlı olarak bazı problemleri davranışlara yol açtığı bilinmektedir (Ceyhan, 2011). Teknolojideki hızlı gelişmeler sosyal, akademik ve fiziksel açıdan avantajlar sunmanın yanında özellikle akıllı telefonların ve sosyal medya platformlarının problemleri kullanımıyla bireyler, bağımlılık başta olmak üzere uyku problemleri, stres ve kaygı gibi baş etmekte güçlük çekilen duyguları yoğun biçimde deneyimlemekte, kas ve iskelet problemleri gibi olumsuzluklarla karşı karşıya kalmaktadır (Gezgin, 2019; Kıran vd., 2020). Yusufoglu (2017) akıllı telefonların boş zaman aktivitesi olarak kullanımına ilişkin üniversite öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada akıllı telefon ile geçirilen zamanın fazla olduğu, yüksek düzeyde bağımlılık yarattığı, bireyler üzerinde yalnızlık duygusunun etkisini azalttığı ancak yeterli sosyalleşme düzeyine ulaştırmadığı bulgularını sunmuştur. İlgili çalışma ile katılımcıların eskiye özlem duyduğu ve teknolojinin bireyleri mutlu etmediği sonuçlarına ulaşıldığı belirtilmiştir.

Teknolojinin gelişmesinin getirdiği olanaklarla bireylerin arkadaşlık kurma biçiminin farklılaştığı, yalnızlık korkusu yüksek olan günümüz çağı insanların iletişim kurma biçimlerinin büyük ölçüde değişime uğradığı bilinmektedir (Bircik, 2022). Modern toplumda sosyal aktivitelerde bulunma biçimlerinin yanında yalnızlık kavramı da değişime uğramış, kavramsal açıdan bireyin tek başına olması anlamı taşımasına karşın günümüzde kişinin kendi dünyasında teknolojik cihazlarla meşgul olması anlamında kullanımı yaygınlaşmıştır (Çakır ve Oğuz, 2017). Buna bağlı olarak gelişen teknoloji ve internetin bireyleri yalnızlığa sürüklemesi kaçınılmaz görülmeye başlanmıştır (Arı-Ünal ve Küçük, 2022; Bilen vd., 2022; Hayırcı, 2019).

Sanal ortam aracılığıyla gerçekleştirilen sohbetlerin yalnızlık ile ilişkisi, Özen ve Korukçu-Sarıcı (2010) tarafından yürütülen bir çalışma ile incelenmiştir. İlgili çalışmada, yapısı itibarıyla gerçek bağlardan zayıf olan sanal bağların, bireylerin aile ve arkadaş ilişkilerinin zayıflamasına, sosyal çevreden kopmaların yaşanmasına sebep olduğu görüşü paylaşılmıştır. Belirtilen görüşten hareketle 717 ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrenciden elde edilen veriler ışığında, sanal sohbetlerin yalnızlığı giderme aracı olarak kullanıldığı ancak yarattığı bağımlılık ile de yalnızlığa sürüklediği sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Gürhan (2017) teknolojik gelişmelerin yol açtığı toplumsal değişimlerin yemek kültürü üzerindeki etkisini incelediği çalışmada, büyük ve kalabalık sofraların yerini küçük, genellikle yalnız yenilen yemeklerin aldığı bulgusunu sunmuştur. Katılımcı yanıtlarının aktarıldığı çalışmada, yemeklerin bireysel sofralarda yenmesinin katılımcılar tarafından olumsuz bir değişim olarak değerlendirilmiş, eski kalabalık yemeklere özlem duydukları belirtilmiştir.

Teknoloji kullanımının yol açtığı yalıtılmış mekânlarda kontrolsüz zaman geçirme nedeniyle tek yönlü, dokunsal, duygusal temasların bulunmadığı sosyalleşme biçimleri gelişmekte ve bu durum toplumsal paylaşım önünde bir engel olmaktadır (Uğurlu, 2010). Kullanılan teknolojiler tarafından şekillenen toplumda bireyselleşme ve yalnızlaşmanın artması, toplumsal varlık olan insanın çeşitli psikolojik sorunlar yaşamasına yol açmaktadır (Büyükbingöl, 2022). Alanyazında yürütülen araştırma sonuçlarıncı teknoloji kullanımının sebep olduğu psikolojik sorunlar depresyon, anksiyete, dikkat dağınıklığı, obsesif kompulsif bozukluklar, sosyal fobi ve izolasyon olarak tespit edilmiştir (Aldemir, 2022; Alyanak, 2016; Amichai-Hamburger ve Ben-Artzi, 2003). Teknolojinin yoğun kullanımıyla, hayatı kolaylaştırıcı araçlar sunmasından çıkarak bir amaç hâlini aldığı, bireylerin tembelleşmesine, 'teknolojinin esiri' olmalarına yol açtığı görüşü (Karagülle ve Çaycı, 2014) alanyazında yer alan dikkat çekici bilgi olarak değerlendirilebilir. Mustafaoglu ve diğerleri (2018) özellikle çocukların ve ergenlerin teknoloji kullanım içeriği ve süresinin sağlıklı yaşam tarzı oluşturulması noktasında büyük titizlikle denetlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Avcı (2006) gelişen teknolojinin kendine özgü değerler yarattığı ve genç kuşağın sözü edilen değerleri benimseme hızı ile eski kuşağın benimseme hızındaki farkların çatışmalara sebep olduğunu dile getirmiştir. Kımtar (2015) ilgili-seven ebeveyn tutumlarını dini bağlamda değerlendirdiği teorik çalışmada teknolojik gelişmelerdeki hızlı değişimlerin aile yapısındaki değişikliklere, kuşaklar arasındaki farklılıkların artmasına ve sonucunda çatışmalara yol açtığını vurgulamıştır. Yılmaz da (2021) içinde bulunduğumuz çağdaki değişimlerin, her dönemin düşünce sisteminde yer alan kuşak çatışmasına daha fazla dikkat çekilmesine yol açtığını belirtmiştir. Mevcut bilgilerden hareketle teknolojik gelişmelerin olumsuz etkileri arasında kuşak çatışmasının yer aldığı anlaşılmaktadır.

Kuşak Çatışması ve Teknoloji

“Yetişkin ve genç kuşak arasındaki uyumsuzluk” (Yeşilyaprak, 1989, s. 50) biçiminde ifade edilen kuşak çatışması uzun yıllardır evrensel niteliğe sahip bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Tezcan, 1982; Ulus, 2020). Farklı özelliklere, değerlere, bakış açılarına sahip kuşakların bir arada yaşama deneyimlerinin çeşitli çatışmaları beraberinde getirdiği; kuşak çatışmasının, ergenlik veya beliren yetişkinlik çağında çocuğu olan ailelerin karşılaştığı en büyük zorluklardan birini temsil ettiği ifade edilmektedir (Adıgüzel vd., 2014; Rasmi vd., 2014). Gelenekleri temsil ettiği düşünülen ebeveyn beklentilerinin reddinin artması, önemsiz ve modası geçmiş olarak algılanmasıyla çatışmaların sıklığı ve şiddeti de çoğalmaktadır (Canatan, 2008). Yetişkin çocuk ve ebeveynleri arasında daha az bildirilen kuşak çatışması, ergenlik döneminde yoğun olarak yaşanmakta ve aile ile çocuk arasındaki olumsuz tutumların sürekliliğinin zaman zaman kopuşlara neden olduğu görülmektedir (Suitor ve Pillemer, 1988; Tümkeya vd., 2010). Genç kuşak ve yaşlı kuşak arasındaki tutum, davranış ve düşünce farklılıkları, kuşaklar arası anlayışı kolaylaştıran hoşgörü ile ele alınmadığı durumda, aileyi ve dolayısıyla toplumu olumsuz yönde etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Anıl, 2011; Yavuz ve Özmete, 2012).

Küreselleşmenin getirdiği düşünce sistemleri ve değer yargılarındaki değişikliklerle aile bireyleri birbirlerinden ayrı ve farklı hızlarda değişimler göstermekte, bunun sonucunda kaçınılmaz olarak çatışmalar meydana gelmektedir (Durğun, 2018). Genç kuşağın teknolojik araçların kullanımıyla bilgiye hızlı ulaşımı bakış açıları ve düşünce tarzlarının değişimini beraberinde getirirken, üst kuşaktan öğrenmelerin yerini okuyarak, görerek, yaşayarak öğrenmenin aldığı görülmektedir (Lotfi vd., 2013). Yeniliklere uyum sağlamak zorlanan yaşlı kuşağın eski düşünce ve değerler sistemine bağlılığı daha güçlü bir duruma gelirken kuşaklar arasında var olan farkın açılması kuşak çatışmalarına neden olmaktadır (Arslan ve Polat; 2016; Çelik vd., 2004). Ağaoğlu (2022) yaşlı bireylerin teknoloji araçlarını kullanımına ilişkin eşitsizlikleri incelediği çalışmasında 25, yaşlı bireyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmiştir. İlgili çalışmada elde edilen bulgular sonucunda yaşlı bireylerin teknoloji kullanımına ilişkin ön kabulleri ve görüşlerinin, teknoloji kullanıcıları olmalarını engellediği tespit edilirken korku ve şüpheyle yaklaşılan teknoloji kullanımında sıklıkla destek ihtiyacında oldukları belirlenmiştir. Sosyal desteğe başvurarak teknoloji kullanımları bireysel kullanıcılar olmalarının önüne geçmiş, mevcut durumun bir kısır döngü hâlini aldığı ifade edilmiştir. Yaşlı bireylerin sınırlı yeterlikleri nedeniyle yardıma ihtiyaç duyan bireyler haline gelmelerinin bir sonucu olarak yaşlı ve genç nesil arasında ilişkinin bozulduğu, tartışmaların ve kuşak çatışmaları yaşandığı belirtilmektedir (Anıl, 2011; Ardahan, 2010).

Yıldırım-Becerikli (2013) kuşak farkının kitle iletişim araçlarının kullanım tercihi üzerindeki etkisini yaş değişkeni üzerinden belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında yaş, gelir düzeyi ve eğitim düzeyi değişkenleri bağlamında belirlediği altı odak grup çalışması gerçekleştirmiştir. Katılımcılarla gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler ile katılımcıların gazete okuru olmalarının yanında bilim, teknoloji, yenilik haberleri okuru olma durumlarının incelendiği belirtilmiştir. Görüşme kayıtlarının yazılı dökümlerinin alınarak analiz edilmesiyle genç grup ve ileri yaş grubu arasında iletişim araçlarını kullanmada fark tespit edildiği, tespit edilen farkın kişilerarası iletişim kurmada da karşılaşılan bir fark olduğu ifade edilmiştir. Yaşanan iletişim sorunlarının bir uzantısı olarak kuşak çatışmalarının arttığı ve ağırlıklı olarak çalışma alanı bulunduğu görülmüştür.

Beytekin ve Doğan (2019) X kuşağı (1965-1980) mensubu akademisyenler ile Y kuşağı (1981-1995) mensubu lisansüstü öğrencileri arasında deneyimlenen kuşak çatışmasının açığa çıkarılması

amacıyla yürüttükleri çalışmada 10 akademisyen, 15 lisansüstü öğrenci ile yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Çalışma sonucunda X kuşağı akademisyenleri ile Y kuşağı lisansüstü öğrencilerinin çatışma yaşadığı alanların iletişim tarzlarındaki farklılıklar, empati eksikliği, otoriter tutum ve teknoloji okuryazarlığı olma gibi alanlar olduğu tespit edilmiştir. Yazarların, Y kuşağının gelişiminde ortaya çıkan teknolojik yönlerin, kuşak çatışması bildirilen davranışlar, tutumlar, öğrenme stili ve saygı üzerinde etkili olabileceği yönündeki tespitlerini paylaştığı görülmüştür.

Sunulan çalışmalar ve bakış açıları bağlamında teknolojik gelişmelerin sebep olduğu değişimlerin kuşak çatışmasına, kuşak çatışmalarının olumsuz yaşam deneyimlerine yol açtığı yorumu yapılabilir olmaktadır. Teknolojik gelişmelerin kişilerarası uyumun ve toplumsal birlikteliğin zarar görmesine yol açtığı tespiti hatalı olmayacaktır. Belirtilen çerçevede teknolojinin kuşak çatışmasındaki rolü bağlamında derlenen sonuçlar ve teknoloji kaynaklı kuşak çatışmasının önlenmesine ilişkin bireysel ve kurumsal öneriler sunulmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Kuşak çatışması, aile ve toplum temelinde çalışmalarını yürüten araştırmacıların çalışma alanı olmakla beraber psikoloji, felsefe, iletişim bilimleri alanlarının da çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuşaklar arasında yaşam stili, dünyayı algılayış biçimi ve değerler düzeyinde görülen farklılıkların çatışmalara yol açtığı görülmektedir. Teknolojik gelişmelerin bireyler üzerindeki etkisi incelendiğinde düşünce ve değerler sistemi üzerinde kontrolsüz ve takip edilmesi güç değişimlere yol açtığı söylenebilir. Tutum, davranış ve motivasyonlardaki farklılaşmanın bir sonucu olarak kuşak çatışmasının daha sık ve yoğun karşılaşılan bir olgu olduğu düşünülebilir. Özellikle küreselleşmenin getirdiği hıza adapte olamayan yaşlı kuşak; modası geçmiş, önemsiz ve reddedilebilir olarak algılanabilmekte ve yeterliklerinin, tecrübelerinin yok sayılması sonucunda genç ve yaşlı kuşak arasında bireysel ve toplumsal ilişkilerin olumsuz olarak etkilendiği görülmektedir. Teknoloji kullanım nitelikleriyle bir üst kuşaktan belirgin biçimde ayrılan genç kuşağın geçmiş deneyimlerden öğrenmek yerine kendi deneyimlerinden öğrenme eğiliminde olduğu çıkarımı hatalı olmayacaktır. Kendi deneyim ve tecrübelerinin, deyim yerindeyse yabana atılmasını kabul etmek istemeyen yaşlı kuşak, önceki kuşaklarla çekişmeler, çatışmalar yaşayabilmektedir. Toplumsal iletişimi ve ilişkileri zedelediği görülen teknoloji kullanımı konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılması bir ihtiyaç halini almıştır (Batur ve Uygun, 2012).

Teknolojinin bilinçsiz kullanımının yol açtığı fizyolojik, psikolojik ve sosyal boyutlarda pek çok olumsuzlukla karşılaşıldığı görülmüştür. Sosyal medya platformları ve akıllı telefonların teknolojiye hızla ve kolaylıkla erişimi sağlaması başta bağımlılık olmak üzere duruş bozuklukları, uyku sorunları, stres, dikkat dağınıklığı, yalnızlık ve sosyal fobi gibi ciddi problemlere yol açabilmektedir. Teknolojinin araç olarak değil amaç olarak kullanımıyla bireylerin teknoloji kölelerine dönüştüğü söylenebilir. Genç kuşağın teknoloji kullanım yoğunluğunun fazla olması gelecek neslin ruh ve beden sağlığıyla ilgili birçok olumsuzlukla karşılaşma tehlikesi olduğuna işaret ettiği biçiminde değerlendirilebilir. Kendine özgü değerler yarattığı bilinen teknolojik gelişmelere adaptasyonun, genç kuşaklarda benimsenme hızı ile yaşlı kuşaklarda benimsenme hızı arasındaki fark düşünüldüğünde sebep olduğu çatışmaların başka bir riski daha barındırdığı söylenebilir: Kuşaklar arası yoğun çatışma sonucu ilişkilerin kopması.

Toplumsal yapının korunmasında öncelikli olarak ailenin bütünlüğünün korunması devlet politikaları ve yasalar nezdinde yer bulmaktadır (Arslan-Kılıçoğlu ve Aral, 2018). Alanyazın

incelendiğinde görülmüştür ki, teknolojinin getirdiği bireyselleşme aile üyeleri arasındaki uzaklaşma ve kopuşlara sebep olmaktadır. Ebeveynleri ‘dijital göçmenler’, kendileri ‘dijital yerliler’ olarak anılan genç kuşağın oluşturduğu modern toplumda üst kuşaklar ikinci plana atılmaktadır (Çataloğlu, 2018). Genç kuşağın geleneksel değerleri modası geçmiş, eskide kalmış, önemsiz olarak algılaması toplumun öznelliğini oluşturan değerlerin yok olmasına; üst kuşakla ilişkilerin bozulmasına ve toplumun benzer olmayı olumsuz algılamasıyla çatışmalar yaşanmasına yol açtığı söylenebilir. Çatışmaların akabinde görülen uzaklaşmalar yaşamın çeşitli alanlarında karşımıza çıkmakta, yemek kültüründen sosyalleşme tercihlerine, yaşam alanlarına doğrudan etkisi olduğu görülebilmektedir. Teknolojiyle birlikte yaşam tarzında görülen, büyük ve kalabalık sofraların yerini küçük hatta bireysel ve çabuk tüketim gıdalarının tercih edildiği sofraların alması; sosyal buluşmalarla sinemaya, tiyatroya gitme gibi aktivitelerin yerini çeşitli platformlar ve sistemler aracılığıyla evde seyirlerin alması; ailenin bir arada yaşamasına imkân sağlayan çok odalı evlerin yerini tek odalı evlerin alması gibi değişiklikler toplumsal uzaklaşmanın göstergeleri olarak değerlendirilebilir. Yaşamda çeşitli şekillerde karşımıza çıkan genç ve yaşlı kuşak arasındaki kopukluk, uzaklık ve habersizliğin giderilmesinde birtakım uygulamaların geliştirilmesi önemli bir ihtiyaç hâlini almıştır (Ulus, 2020). Bu doğrultuda teknolojik gelişmelerin yol açtığı kuşak çatışmasının önlenmesi amacıyla bireylere ve kurumlara yönelik öneriler sunulmuştur:

1. Teknolojinin kolaylaştırıcılığı yanında bireysel ve toplumsal olarak sebep olduğu olumsuzlukların toplum tarafından bilinmesi amacıyla kamu spotları aracılığıyla bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir. Özellikle küçük yaşlarda çocuğu olan ailelerin teknoloji bağımlılığı konusunda bilgilendirilmesi ve çocukların ekran sürelerini ilk temastan itibaren kontrol etmeleri sağlanabilir.

2. Teknolojik araçların yoğun kullanımıyla meydana gelen psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik rahatsızlıklar konusunda öğretmenlerin bilgi sahibi olmaları sağlanarak çocukluk ve ergenlik dönemlerinde ilgili belirtilerin tespit edilmesiyse erken müdahalelerin işe koşulması sağlanabilir.

3. Eğitim öğretimin tüm kademelerinde değerler eğitimi kapsamında üst kuşağa ilişkin algıların olumlu yönde gelişmesini sağlayacak çalışmalara yer verilebilir. Yaşlı kuşağa ilişkin algıların ve deneyimlerin olumlu olması yönünde psikoeğitim çalışmalarının yanında yaşantı kurulmasına zemin hazırlanabilir.

4. Yaşlı kuşağın teknoloji kullanımı konusunda geliştirilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve belediyelerin iş birliğiyle yetişkin eğitim uygulamaları geliştirilebilir. Teknolojinin temel ihtiyaçlarını gidermede kullanımı konusunda yaşlı kuşağa yönelik pratik eğitim uygulamaları erişilebilir hale getirilebilir.

5. Çeşitli üniversite programlarında yer alan Topluma Hizmet Uygulamaları gibi derslerin her fakülte ve programda yer alması sağlanarak huzur evleri gibi uygulama alanlarının sunulmasıyla farklı kuşaklar bir araya gerilebilir, ortak değerler geliştirmeleri sağlanabilir.

6. Aile içi sağlıklı iletişimin sağlanmasında medya kanalları aracılığıyla empatik anlayışın geliştirilmesi temelinde programlar hazırlanıp sunulabilir. Program içeriğinin belirlenmesinde aile danışmanları ve eğitimcilerden destek alınabilir.

7. Gençlik merkezlerinde farklı kuşakların bir araya gelmesini sağlayacak aktiviteler planlanarak beceri, ilgi alanları ve tecrübe temellerinde paylaşımlarla kuşaklar arasındaki etkileşim geliştirilebilir. Bu yolla genç kuşağın yetişkin kuşağa ilişkin modası geçmiş, faydasız yönündeki

algısının yerini kıymetli ve öğretici deneyimlere sahip kişiler olarak değerlendirmelerin alması sağlanabilir. Benzer şekilde yaşlı kuşağın genç kuşağına ilişkin başına buyruk, söz dinlemeyen, saygısız yönündeki algısının yerini heyecanlı, istekli, açık fikirli ve özgür kişiler olarak değerlendirmelerin alması sağlanabilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 165-182.
- Ağaoğlu, E. (2022). *Yaşlı bireyler arasında dijital eşitsizlikler: Ankara mikro örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)., Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aldemir, A. (2022). Dijital bağımlılık ve bir çözüm yolu olarak dijital minimalizm. M. Baş, İ. Erdoğan-Tarakçı, & R. Aslan içinde, *Dijitalleşme* (s. 23-44). İstanbul: Efe Akademi.
- Alyanak, B. (2016). İnternet bağımlılığı. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 8(5), 20-24.
- Amanvermez, Y. (2015). The comparison of online counseling researches in Turkey and USA. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186, 966 – 969. doi:10.1016/j.sbspro.2015.04.159
- Amichai-Hamburger, Y., & Ben-Artzi, E. (2003). Loneliness and internet use. *Computers in Human Behavior*, 19(1), 71-80. doi:10.1016/S0747-5632(02)00014-6
- Anıl, H. A. (2011). *Kültürel değişme açısından kuşaklar arası çatışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)., Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ardahan, M. (2010). Yaşlılık ve huzurevi. *Aile ve Toplum*, 5(20), 25-32. doi:10.21560-spcd.08548-198088
- Arı-Ünal, S., & Küçük, S. (2022). Adölesanlarda sosyal medya kullanımı, siber zorbalık, yalnızlık ilişkisi ve hemşirelik. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 34-44. doi:10.51536-tusbad.988020-1945672
- Arslan, Y., & Polat, S. (2016). Eğitim örgütlerinde kuşaklar arası çatışma: Nedenleri ve başa çıkma yaklaşımları. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 263-282.
- Arslan-Kılıçoğlu, E., & Aral, N. (2018). Aile bütünlüğünü etkileyen etmenler: Çok kültürlü yaşamlar. *International Multidisciplinary Congress of Eurasia*, (s. 482-486). Roma.
- Avcı, İ., & Yıldız, E. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitimi kullanan öğrencilerin memnuniyet ve davranışlarının teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(3), 814-830. doi:10.36362-gumus.886553-1601048
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 39-63.
- Bacanak, A., Karamustafaoglu, O., & Köse, S. (2003). Yeni bir bakış: Eğitimde teknoloji okuryazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(14), 191-196.

- Başaran, M., Ülger, I. G., Demirtaş, M., Kara, E., Geyik, C., & Vural, Ö. F. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknoloji kullanım durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 4619-4645. doi:10.26466/opus.903870
- Batur, Z., & Uygun, K. (2012). İki neslin kavram algısı: Teknoloji. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 74-88.
- Beytekin, O. F., & Doğan, M. (2019). Intergenerational conflict between generation X academicians and generation Y postgraduate students in higher education. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırma Dergisi*, 5(3), 382-391.
- Bilen, D., Yücel, M., & Ünsalan, M. (2022). Kovid-19 pandemisi etkisinde tüketicinin dijital yalnızlığı üzerine nitel bir araştırma. *Neşebir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, Dijitalleşme Özel Sayısı*, 12, 329-347. doi:10.30783/nevsosbilen.1124270
- Biricik, Z. (2022). Dijital bağımlılıklar ve dijital bağımlılıklardan kurtulma yolu olarak dijital minimalizm. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(3), 897-912. doi:10.7456/11203100/022
- Budak, E. (2022). Teknolojik yeniliklerin yarattığı yeni habercilik formları üzerine bir inceleme: Türkiye'de podcast haberciliği. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*(40), 257-276. doi:10.17829/turcom.1048581
- Büyükbingöl, A. (2022). Sosyal bilişim perspektifinden bireyselleşme ve yalnızlaşma sorunu üzerine bir analiz. *Sosyolojik Bağlam*, 3(2), 186-202. doi:10.52108/2757-5942.3.2.6
- Canatan, A. (2008). Toplumsal değerler ve yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, 62-71.
- Ceyhan, A. A. (2011). İnternet kullanma temel nedenlerine göre üniversite öğrencilerinin problemleri, internet kullanımı ve algıladıkları iletişim beceri düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 59-77.
- Çakır, Ö., & Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429. doi:10.17860-mersinefd.290711-274396
- Çataloğlu, S. (2018). Yaşlılık, değer ve teknoloji. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 1, 25-33.
- Çay, E., Yıkılmış, A., & Sola-Özgüç, C. (2020). Özel eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin deneyim ve görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 629-648. doi:10.14689/issn.2148-624.1.8c.2s.9m
- Çelik, A., Soysal, A., & Alıcı, S. (2004). Aile işletmelerinde kuşak çatışmasından kaynaklanan yönetim sorunları: K.Maraş aile işletmelerinde bir inceleme. 1. *Aile İşletmeleri Kongresi* (s. 189-201). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.

- Demirezen, B. (2019). Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojisinin turizm sektöründe kullanılabilirliği üzerine bir literatür taraması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-26.
- Duman, M. Z. (2008). İnternet kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkileri ve okul başarıları üzerindeki etkisi. *Toplum ve Demokrasi*, 2(3), 93-112.
- Durğun, A. (2018). Türkiye'de aile içi sorunlara yönelik sosyal politikalar ve şiddetin önlenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 1-12.
- Duygulu, S. (2018). Yeni medya teknolojilerinin k-kuşağının ebeveynleriyle olan iletişimine etkisi. *TRT Akademi*, 3(6), 632-652.
- Ersöz, B., & Özmen, M. (2020). Dijitalleşme ve bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkileri. *Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 170-179. doi:10.5824/ajite.2020.03.007.x
- Gezgin, D. M. (2019). Gelişen teknolojinin Türkiye'de üniversite öğrencileri üzerindeki sosyo-psikolojik etkileri. *XI. IBANESS Congress Series*, (s. 238-242). Tekirdağ.
- Gürhan, N. (2017). Toplumsal değişme ve yemek kültürü üzerine sosyolojik bir çözümleme: Mardin örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 561-570. doi:10.17719/jisr.20175434620
- Hayırcı, B. (2019). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Işık, M., & Bahat, İ. (2021). Teknoloji bağlamında eğitimde fırsat eşitsizliği: Eğitime erişime yönelik sorunlar ve çözüm önerileri. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 498-517. doi:10.31592/aeusbed.908232
- Kara, S. (2017). Teknoloji ve toplumsal değişim ilişkisinin sosyal inşa kuramı bağlamında incelenmesi. *Dört Öge*, 6(12), 117-132.
- Karagülle, A. E., & Çaycı, B. (2014). Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 1-9.
- Kılavuz, E., & Erdem, İ. (2019). Dünyada tarım 4.0 uygulamaları ve Türk tarımının dönüşümü. *Social Sciences (NWSASOS)*, 14(4), 133-157. doi:10.12739/NWSA.2019.14.4.3C0189
- Kılıçer, K. (2008). Teknolojik yeniliklerin yayılmasını ve benimsenmesini arttıran etmenler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 209-222.
- Kılınç, B., & Kılınç, E. P. (2014). Yeni medya ortamında çocuk birey: Yeni iletişim teknolojileri ve medya pedagojisinin önemi. *Akdeniz İletişim Dergisi* (22), 9-23. doi:10.31123-akil.441825-503259
- Kımtar, N. (2015). İlgili-seven anne-baba tutumları ile din ve dindarlık arasındaki ilişki üzerine. *Dini Araştırmalar*, 18(46), 9-44. doi:10.15745/da.69845

- Kıran, S., Küçükboşancı, H., & Emre, İ. E. (2020). Sosyal medya kullanımının kişiler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Bilişim Teknolojileri*, 13(4), 435-441. doi:10.17671/gazibtd.693331
- Kiye, S. (2021). Dijitalleşme sürecinde çevrimiçi psikolojik danışma. *Sosyal Bilimlerde Uluslararası Dijital Dönüşüm Konferansı*. 169, s. 226-234. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Koçyiğit-Özyiğit, M., & Erkan-Atik, Z. (2021). Covid-19 sürecinde psikolojik danışma ve süpervizyon: #evdekal deneyimi. 8(1), 253-274.
- Lotfi, A., & Sabour Kabiri, H. G. (2013). Değerler değişimi ve kuşaklararası çatışma İran Khoy kenti örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 93-113.
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z., & Razak-Özdiñler, A. (2018). The negative effects of digital technology usage on children's development and health. *Addicta-The Turkish Journal on Addiction*, 5(2), 227-247. doi:10.15805/addicta.2018.5.2.0051
- Nar, M. Ş. (2015). Küreselleşmenin tüketim kültürü üzerindeki etkisi: Teknoloji tüketimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 941-954.
- Özdemir, M. (2017). Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile öğrenmeye yönelik deneysel çalışmalar: sistematik bir inceleme. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 609-632. doi:10.17860/mersinefd.336746
- Özdemir, M. B., & Barut, Y. (2020). Psikolojik danışma uygulamalarında post modern bakış açısı: Çevrimiçi psikolojik danışma. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 2(3), 192-199. doi:10.35365/ctjpp.20.03.24
- Özen, Ü., & Korukçu-Sarıcı, B. (2010). Yalnızlık olgusu ve sanal sohbetin yalnızlığın paylaşımına etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 149-159.
- Piri, S. (2011). İnternet tabanlı psikolojik hizmetler ve bu alana özgü etik ilkeler: Bir gözden geçirme. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 213-231.
- Poçan, S., Altay, B., & Yaşaroğlu, C. (2021). Matematik öğretiminde mobil teknoloji kullanımına yönelik veli görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 500-532. doi:10.17679/inuefd.815348
- Rasmi, S., Daly, T. M., & Chuang, S. S. (2014). Intergenerational conflict management in immigrant Arab Canadian families. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 45(7), 1124-1144. doi:10.1177/0022022114532358
- Rzazade-Yılmaz, D., & Polat, S. (2020). Teknolojik yenilikler doğrultusunda mimarlık eğitim mekanlarının dönüşümü: Yurtdışındaki ve Türkiye'deki mimarlık okulları üzerine bir araştırma. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 5(2), 441-460. doi:10.26835-my.746719-1131205

- Suitor, J. J., & Pillemer, K. (1988). Explaining intergenerational conflict when adult children and elderly parents live together. *Journal of Marriage and the Family*, 50(4), 1037-1047. doi:10.2307/352113
- Turan-Güntepe, E., & Dönmez-Usta, N. (2022). Eğitim teknolojilerinin öğrenme ortamında kullanımı: Teknoloji kabul modeli çerçevesinde algodoo. *Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal*, 1(1), 19-29.
- Turgut, T., & Okur, S. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde ortaya çıkan yeni bir kavram: Zoom yorgunluğu. *İnsan & Toplum*, 12(3), 47-71. doi:10.12658/M0661
- Tümkiye, S., & Metehan Çelik, B. A. (2010). Ergenlerin kişilerarası ilişkilerini etkileyen sosyal yaşantı değişkenlerinin incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 163-178.
- Uğurlu, Ö. (2010). Elektronik dünyanın çocuk dünyasına yansması: “Temassız oyun” kavramı bağlamında eleştirel bir inceleme. 7. *Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi, Yaratıcılık, Teşvik Etme, Geliştirmeve Başa Çıkma Yolları*, (s. 51-62). İstanbul.
- Ulus, T. (2020). Kuşaklararası çatışma bağlamında gençlerin yaşlılara eleştirel bakışı: Bir örneklem, sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(28), 1154-1182. doi:10.26466/opus.677142
- Uysal-Kara, M. (2019). *Mesleki ve teknik anadolu lisesinde çalışan öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanım tutumları ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi (Küçükçekmece örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vargo, D., Zhu, L., Benwell, B., & Yan, Z. (2020). Digital technology use during COVID-19 pandemic: A rapid review. 3(1), 13-24. doi:10.1002/hbe2.242
- Willemse, J., Jooste, K., & Bozalek, V. (2019). Experiences of undergraduate nursing students on an authentic mobile learning enactment at a higher education institution in South Africa. *Nurse Education Today*, 74, 69-75. doi:10.1016/j.nedt.2018.11.021
- Yavuz, S., & Özmete, E. (2012). Türkiye'de genç bireyler ve ebeveynleri arasında yaşanan sorunların aile yapısı araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*(29), 9-27. doi:10.21560-sp__d.79283-197915
- Yeşilorman, M., & Koç, F. (2014). Bilgi toplumunun teknolojik temelleri üzerine eleştirel bir bakış. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 117-133.
- Yeşilyaprak, B. (1989). Kuşak çatışması. *Eğitim ve Bilim*, 13(72), 50-53.
- Yıldırım-Becerikli, S. (2013). Kuşaklararası iletişim farklılığı: Bilim teknoloji ve yenilik haberleri üzerinden bir odak grup çalışması. *Selçuk İletişim*, 8(1), 5-18. doi:10.18094-si.03082-177732
- Yılmaz, H. (2021). *Ergenlik döneminde (13-17) kuşak çatışması: Lise öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

- Yılmazel, S. C. (2022). Yapay zeka çağında diplomasi. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 132(260), 91-112. doi:10.55773-tda.1153159-2572511
- Yusufoğlu, Ö. Ş. (2017). Boş zaman faaliyeti olarak akıllı telefonlar ve sosyal yaşam üzerine etkileri: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2414 - 2434.
- Zeren, Ş. G. (2014). Psikolojik danışman adaylarının eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(2), 494-509. doi:10.15345/iojes.2014.02.019
- Zeren, Ş. G., & Bulut, E. (2018). Çevrimiçi psikolojik danışmada etik ve standartlar: Bir model önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği*, 8(49), 63-80.